

„A Bartók-mű új értelmezését kutatjuk...”

Beszélgetés a Pécsi Balett vezetőjével A fából faragott királyfi szabadtéri bemutatójának előkészületeiről

Az idei szabadtéri játékokon Bartók Béla A fából faragott királyfi című balettjét — mint ismeretes — az európai hírű Pécsi Balett mutatja be. A koreográfiát Eck Imre, a balett vezetője írta. Megkértük Eck Imrét, nyilatkozzék lapunk olvasóinak munkájáról és az előkészületekről.

„Diákkorom óta készülok rá...”

— Mióta és hogyan készül a Pécsi Balett, beleértve a koreográfust is, a fából faragott királyfi szegedi előadására?

— Mióta készül ez a koreográfia? — erre nem tudok választ adni. Diákkoromban hallottam először ezt a Bartók-zenét. És azóta készülok rá, hogy mint koreográfus találkozhatok vele. Annyi bizonyos, hogy amikor mint táncos léptem át először az Állami Operaház küszöbét, már szüntelenül nyugtalanított Bartók Béla két táncjátéka. Ez és A csodálatos mandarin.

— Balettegyüttesünk már a kezdet kezdetén bemutatott egy Bartók-művet. Bizonyára elsietett, korai kísérlet volt. Azóta négy év telt el, és a Pécsi Balett munkáját, s ezen belül az enyémet úgy is fel foghatjuk, mint állandó készülődést Bartókra. A modern balett Magyarországon, Bartók-balett elsősorban. Er-

re mutat egyébként az is, hogy Harangozó Gyula koreográfus alkotó tevékenységének csúcspontján is A fából faragott királyfi és A csodálatos mandarin áll.

— Ilyen előzmények után ért a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatóságának megítélésére és egyben sok vívódást keltő meghívása. Mi kísérletező művészek vagyunk, de kísérleteink során eddig csak saját lelki nyugalmunkat és művészi hitünket tettük fel tétként, amikor az újat, az igazabbat és a bátrabbat kerestük a már ismert megoldások helyett. Most a Szegedi Szabadtéri Játékok, ez a nagyméretű és nemes vállalkozás velünk együtt vállalja a kockázatot.

„Tülpünk a hagyományokon...”

— Ezekkel a gondolatokkal láttunk munkához. Ez nálunk mindig a feladat elemzésével kezdődik. Ilyenkor még nem a balett-terem munkánk színhelye, hanem hosszú, éjszakába nyúló beszélgetések az együttesen belül és kívül, barátokkal, zeneészekkel, és irodalmárokkal, a Pécsi Balett főivel. Könyvek és vázlatfüzet...

— Erről az elemző munkáról szeretnénk többet tudni.

— Bartók zenéje és Balázs Béla mesevázlata — ez

volt természetes kiindulópontunk. És micsoda zene! A partitúra azzal döbent meg a koreográfust, hogy — mint a Hamlet a színházrendező számára —, a lehetőségek végtelenségét nyitja meg, s ezzel önállóságra, saját magáért és koráért való helytállásra kényszeríti. A zenén és a mesevázlaton kívül szembe kellett nézni a koreográfiai hagyományokkal is. Mi úgy gondoltuk, hogy ezeken túl kell lépünk. A koreográfus mindig értelmezi, megfejtja a zenét, táncot, díszletet, jelmezzel, összhatással. Mégpedig a maga módján, saját korának, világnézetének gondolatmenete szerint. A fából faragott királyfi első magyar koreográfója a század első felében készült. Milyen régen volt! Mi Pécsért gyakran emlegetjük egymás között a karibentengeri vallság óráit. Azokkal a hajókkal együtt az egész emberiség közeledett a kritikus ponthoz: háború vagy béke? Atomhalál, vagy félelem és nyomor nélküli élet? Aki azokat az órákat átélte és felfogta, másképpen lát és másképpen hall, mozgásában más élményvilágot elevenít meg. Ez már nem a XX. század elejének embere, hanem a század második felének képviselője. Ebből az élményvilágból és nem valamilyen mondernkedő nagyzolásból merítjük a bátorságot, hogy a Bartók-mű új értelmezését keressük.

„Megfejtettük a mesét...”

— Csak egy példát. A mi felfogásunkban a fák és az erdő nem a természetből merített mesemotívum szerepét játsszák. Egy olyan társadalom természeti erőként ható törvényszerűségeit szimbolizálják ezek, amelyekben az ember, s ezen belül a művész nem érheti el célját, *Elidegenedett világ?*

— Szakítottak tehát Balázs Béla meséjével is?

— Szó sincs róla. Nem szakítottunk, de megfejtettük. Lehetetlen nem észrevenni, hogy Balázs Béla a kitűnő költő ehhez a táncjátékhoz csak odavetett vázlatot írt. Nem gyengéségből, hanem azért — ez a mi véleményünk —, mert olyan összefüggések közelébe jutott, amelyeket akkor még nem lehetett kimondani, megragadni. Zenében persze igen. Maga Balázs Béla mondta egyik nyilatkozatában, hogy »nem az jött ki a történetből, amit akartam«. De szerencsére benne van a történetben, amit akart: *egy embertől idegen világ képe és egy hozzánk simuló világ álma...*

— A próbák?

— Már túl vagyunk egy nehéz próbasorozaton. A koreográfia lényegében készen van. Most majd a Dóm téren folytatjuk...

N. N.

Tovább bővítik az iskolarádió és tv adásait

Megjelent a művelődésügyi miniszter tanérnyitő utasítása

Megjelent a művelődésügyi miniszter utasítása az 1964—65-ös tanév legfontosabb feladatairól az alsó- és középfokú oktatási intézményekben.

Tovább folytatják az általános iskola új tantervének bevezetését. A második szakaszban a következő tantárgyak új tantervei lépnek életbe: olvasás, nyelvtan-helyesírás; környezetismeret; harmadik-negyedik osztályban; számtan-mértan a harmadik-ötödik osztályban; ének-zene a negyedik-hatodik; orosz nyelv, történelem az ötödik; földrajz az ötödik-hatodik; magyar nyelv és irodalom, fizika a hatodik; valamint élővilág a hetedik osztályban. A felsorolt tantárgyakhoz új tankönyvek és részben új munkafüzetek is készülnek.

Az 1964—65-ös tanévtől az általános iskolák és a gimnáziumok már az új közös rendtartás alapján működnek. Az ősszel kezdődő oktatási évben tovább bővítik az iskolarádió és az iskolatelevízió adásait.

A gimnáziumok részére kidolgozott egységes óraterv az új tanévtől a második osztályban is életbe lép. A harmadik és a negyedik évfolyamokban még a régi humánreál tagozatú óratervek maradnak érvényben. A gimnáziumok első-harmadik osztályában, valamint a dolgozók gimnáziuma első-második osztályában a magyar nyelvet és az irodalmat külön-külön tárgyként tanítják.

Rámutat a tanérnyitő utasítás a továbbiakban, hogy a

Erősebb lesz a Petőfi-adó

Az Egyesült Ízzó adócsőgyárban elkészült a Petőfi Rádió új 20 kilowattos adóberendezése, amely az 1946-ban épült, kiöregedett 8 kilowattos adót váltja majd fel. Az új adó már a legkorszerűbb elektroncsövekből készült, így az adás minősége lényegesen javul. Hűtést is újszerűen oldották meg, nem kellene hozzá szivattyúk, motorok, így körülbelül fele annyi áramot fogyaszt, mint a hagyományos 20 kilowattos adók. A réginél két és félszer nagyobb teljesítményű adó üzembehelyezésével az adás minősége, tisztasága javul. Előreláthatólag még az év vége előtt üzembe helyezhetik a Petőfi Rádió korszerű új adóberendezését.

Évadzáró társulati ülés a Szegedi Nemzeti Színházban

Átadták az SZMT Juhász Gyula színművészeti díjait

Tegnap délelőtt évadzáró társulati ülést tartottak a Szegedi Nemzeti Színházban. Az ülést Kormos Lajos érdemes művész nyitotta meg, majd Vaszy Viktor, a színház igazgatója értékelte az elmúlt évad munkáját. A többi között bejelentette, hogy a színház az 1963—64-es évadban 557 előadást tartott. A bérlokszáma a tavalyihoz képest szinte megkétszereződött. Különösen örvendetes, hogy a környék termelőszövetkezeinek tagjai 4400 bérletet vásároltak.

Ezután Juhász József, a Csongrád megyei párt-vezetőbizottság tagja, az SZMT vezető titkára ismertette az SZMT elnökségének határozatát. A Szakszerveze-

tek Megyei Tanácsának elnöksége Juhász Gyula színművészeti díjat alapított. Az egyenként ezerforintos díjat az idén a színház három tagjának ítelték. Mentés József a Holnap folytatjuk című drámában, Gyimesi Kálmán a Varázsfuvola és a Danton halála című operákban nyújtott magas színvonalú alakításért, Horváth Anna pedig a színház és a szakszervezeti mozgalom kapcsolatainak megszilárdításában kifejtett munkájáért kapta a díjat. A megítélt kitüntetéseket Oláh Mihály, az SZMT elnöke adta át a három díjazott művészeknek.

A társulati ülésen felszólalt Kovács József, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője is.

Tizenhat jégesős nap egy hónap alatt

Hetvenegy tsz súlyosan károsodott

A legöregebb páraszfemberek sem emlékeznek vissza olyasmire, ami most történt: júniusban összesen tizenhat jégesős nap volt Csongrád megyében. Az is példa nélkül álló, hogy június 17-től 28-ig tizenegy napon keresztül mindennap esett jégesős, s a megye 38 községének határában okozott pusztításokat.

Egyes napokon egyszerre több helyen is pusztított jégverés.

Az Állami Biztosító főigazgatósága — a rendkívüli helyzetre tekintettel — dolgozói számára elrendelte a vasárnapi munkát.

Teljes apparátussal folyik a keletkezett károk felmérése.

Az eddigi adatok szerint 71 tsz és termelőszövetkezeti csoport károsodott súlyosan, s ezek zöme a szegedi járásban van. A legszerecsesebb a makói járás volt, ahol nem nagyon jelentős kártétel csak egy jéges napot észleltek júniusban.

Az Állami Biztosító megyei igazgatóságán szerzett értesüléseink szerint az eddig összegyűjtött adatok alapján 12 ezer 43 hold őszi kalászos gabona szenvedett kisebb-nagyobb jégkárt.

Komolyabb jégverés ért ezer hold szőlőt és gyümölcsöt.

Elpusztult, vagy alaposan megrongálódott 87 hold dohányültetvény is. Egyéb növényekben — paradicsom, fűszerpaprika, kukorica, burgonya, cukorrépa stb. — pedig 9868 holdon keletkezett érzékeny jégkár. Természetesen ez még nem a végső adat, a felmérés folyamatban vannak.

A kenyérgabona- és az árpavetések természetesöklenség után eddig a tsz-ek részére 2 millió 115 ezer 634 forint kártérítést állapítottak meg.

A jégvert szőlőkben és gyümölcsösökben most csak előzetes kárszámleket végeznek. Ugyanis a tényleges kár csak a termés beérésének idején válik majd teljesen

láthatóvá. Viszont a cseresznye- és a meggyfélékben keletkezett károk után az Állami Biztosító máris 34 ezer 444 forint kárt térített meg.

A kapásnövényekben az eddig összeírt és felbecsült kár 1 millió 247 ezer 664 forint.

Ez azonban csak a szövetkezeti nagyszemélyi táblákra vonatkozik, s főleg a hagyományokra, ugyanis a többi növényeknél, például a kukoricánál, fűszerpaprikánál még nem látható a megmaradó termés, melyből a teljes kárt kiszámíthatnák.

A szegedi járásban az eddigi felmérések alapján a legsúlyosabb kárt a rózskai és az algyői tsz-ek szenvedték.

Az algyői Új Élet Tsz árpavetésében 90 százalékos kár keletkezett a jégtől.

Folyamatban van a károk megállapítása Tiszasziget és Újszentiván környékén is. Ruzsárván 50 holdnyi szőlő és gyümölcskárjelentés érkezett be.

A szakemberek több, a jövőre vonatkozóan megszívlelendő tapasztalatot is gyűjtöttek a károk megállapítása közben.

Például a hazai eredetű Fertődi 293-as búza tűrté el gyengébb alkata ellenére is legjobban a jégverést. A szakemberek javasolják, hogy a jégvert táblákat lehetőleg jégverés után mindenütt kombájnnal arassák. A megbomlott, félig kipergett kalászkövek a kézi kasza vagy az aratógép csak tovább rongálná, növekedne a szóródás.

Az eddigi károk után újabb károsodás is előrevetít árnyékát. Ez pedig a felgyülemlett csapadékvíz pusztítása, főleg Zákányzék, Üllés és Bordány környékén. Ezért, ahol csak lehet és szükséges,

meg kell nyitni a belvízlevezető csatornákat.

A víznyomott kapásnövényeket sok helyen már ez sem menti meg, azonban a gyorsan felszabaduló területeken még eredményes lehet a másodvetés.

PILLANATFELVÉTEL - A FELVÉTELIKROL

Látogatás a két szegedi egyetemen és a főiskolán

— Szeretem a gyerekeket... Az állásomat féltetem... Szereket tanítani.

A tanárképző főiskolán levelezők felvétele folyik. Van, akik most érettségiztek, de a többség már tanít.

— Milyen a hallgatók felkészültsége — kérdeztük dr. Mucsi Józsefnét, a magyar tanszék 1-es bizottságának elnökét.

— Nem a legjobb. Az izgalom ugyan sokat ront, de mi igyekeztünk a legmegnyugtatóbb légkört biztosítani.

Ami a legfontosabb

— Az irodalmi gondolkodás a lényeg, s nem a lexikális felkészültség — mondja Turák János, a 3-as bizottság elnöke. — Akik már tanítottak, jobban megállják a helyüket. A felvételiztetés módszerében a tavalyihoz képest változást jelent, hogy az írásbeli dolgozatokat a jelöltek nem nével látják el, hanem számmal. A felvételi bizottságok 12—14 embert vizgá-

tatnak naponta. Délután írásbeli és készségvizsgát — rajz, testnevelés, ének — délelőtt szóbeli.

A nappali hallgatók hétfőn kezdik a felvételizést. Jelentős változás: a kétszakos képzés megindítása.

— Igyekezünk ezzel megszüntetni a hallgatók túltelhelését — mondja Csukás István, a főiskola igazgatója.

— Felvételi arány?

— Túljelentkezés a magyar-történelem és biológia-földrajz szakon. Az 550 jelentkezőből 300 lesz főiskolai hallgató.

„Divat” a jogi pálya

A József Attila Tudományegyetem jogi karán többszörös a nappali hallgatók túljelentkezése.

— Népszerűek kezdünk lenni — mondja mosolyogva dr. Martonyi János, a 2-es számú bizottság elnöke. — Pedig csak körülbelül 30-af tudunk felvenni — plusz 40 előfelvételist — a 280 jelentkezőből.

— A színvonal?

— A közepesnél valamivel jobb. Az írásbeli dolgozatok itt is név nélkül szerepelnek. A szóbeli vizsgák beszélgetésszerűek, közvetlenek. Az elbírálás a tudás alapján történik. Az elérhető pontszám 20. Ebből tízet a gimnázium ad. A legtöbb pontszámot elért jelentkezőket veszik fel. Azonos pontszám esetén a fizikai dolgozók gyermekei jutnak előnyhöz.

A folyosón nagy az izgalom.

— Miért éppen jogásznak jelentkeztél?

— Családi hagyomány nálunk — mondja Jänger Judit, a Ságvári gimnázium volt tanulója.

Az egyetem egyébként örömmel üdvözölte, hogy ja-

vultak a gimnáziumi véleményezések. Különösen a szegedi gimnáziumok értékelik valóságban diákjaik képességét.

Orvos akarok lenni...

Az Apáthy Kollégium első emeletén gombostűt sem lehet leejteni. Itt folynak a felvételek. A jövő orvosainak kiválogatásánál hat bizottság működik.

Aki nem izgul: Hézsai Klára. A Tömörkényi gimnáziumban egészségügyi politchnikát végzett.

— Ha nem sikerül?

— Kórházba megyek dolgozni és újra megpróbálom.

— Kórházban nőtem fel — mondja Endre László. — Édesanyám 26 éve a MÁV-kórházban dolgozik. Megismerem és megszeretem ezt a hivatást.

— Kiskorom óta vonz ez a pálya... Csak így tudom elképzelni az életem... Mindenképpen orvos szeretnék lenni... Addig jelentkezem, míg fel nem vesznek...

A sokszor hallott szavak mindenkitől őszintén hangzanak.

— És hány ember óhaját tudják teljesíteni?

— Általános orvosi karra 160, a fogorvosi karra 14 jelentkezőt tudunk felvenni — mondja Wenner Miklós, a tanulmányi osztály vezetője. Általános orvosi karra két és félszeres, a fogorvosin három és félszeres a túljelentkezés. Az elbírálás itt is a pontszám alapján történik. A bizottságok csak reggel tudják meg, kiket vizsgáztatnak. Nemcsak az érettségi eredményét veszik figyelembe, hanem a felvételi tárgyak osztályzatait is.

Vajon hányan kapják kezükbe a papírt ezzel a szöveggel: „...felvételt nyert!”

Jakab Ágnes